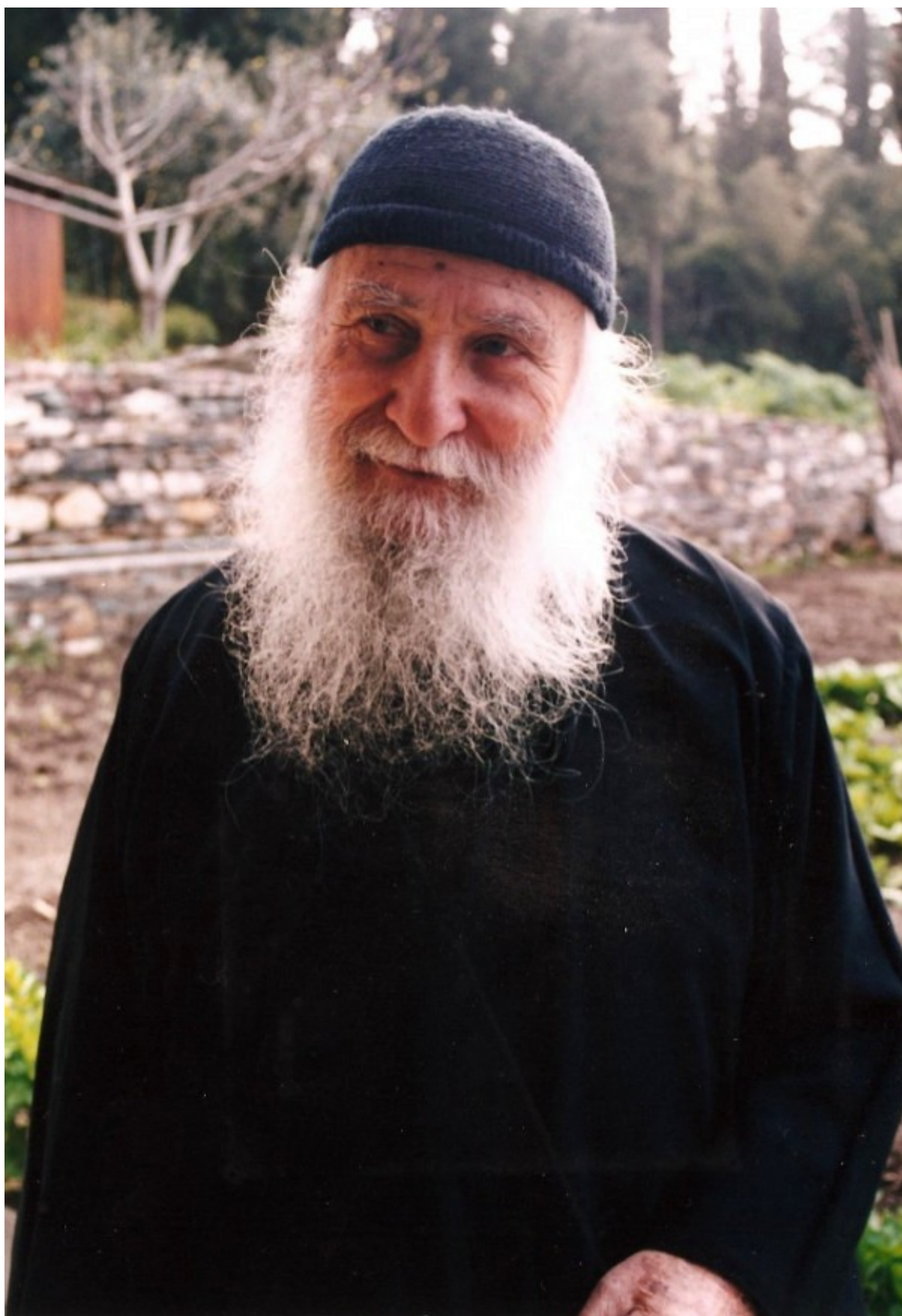


22 Ιουνίου 2013

Ο Αγ. Νεόφυτος στο «Ένθεον σκοπευτήριόν» του την «Νέαν Σιών».

/ Γέροντας Ιωσήφ Βατοπαιδινός († 2009)



Έως εδώ παραθέσαμεν την περιγραφήν υπό του ιδίου του οσίου του μεγάλου

πειρασμού όπου έπαθε σκάβοντας για την ανωτέραν του εγκλείστραν. Συνέγραψε κατανυκτικώτατες και θεολογικώτατες ευχές και τροπάρια, δοξολογίες και ευχαριστίες στον Θεό, στην Δέσποινά μας Θεοτόκο, στον Τίμιο Σταυρόν και στους αγίους Αρχαγγέλους. Έτσι εξωτερικεύει τον πλούτο της πίστεώς του και της εξ ολοκλήρου προς Θεόν αφοσιώσεώς του, της τάξεως των βεβαιοπίστων, όπου κατά το ιερόν λόγιον «επιρρίπτουν επί Κύριον την μέριμνά των και Αυτός τους προνοεί».

Το καινούργιο του σπήλαιο ο όσιος το ονόμασε «Νέαν Σιών», «ήτοι εξ ευδοκίας Θεού ένθεον σκοπευτήριον». Δεν είναι τυχαία η ονομασία και η επεξήγησις της καινούργιας του εγκλείστρας. Ο ακριβολόγος πατήρ πολλά υπονοεί με το «Ένθεον σκοπευτήριον». αφού έφτασε πια στην μακαρία κατάπαυση, στον Σαββατισμό, «τον Παράκλητον εν τω υπερώω της ησυχίας καθεζόμενος, μετά πυρίνης γλώσσης», υπεδέχθη και την «ερυθράν των παθών διαπεράσας θάλασσαν εις την γην της Επαγγελίας εισήλθε, εξ ης ρέει το γάλα και το μέλι της του Θεού γνώσεως, η αδαπάνητος των αγίων τρυφή».

Πάνω από τον κυρίως ναό της Αγίας εγκλείστρας, στη νότια πλευρά, λάξευσε ένα μικρό σπήλαιο, που το συμπλήρωσε μπροστά με τον τοίχο, για να το χρησιμοποιή ως «Αγιαστήριον και Ιερόν ακροατήριον». Έβγαινε απ' την «Νέαν Σιών» και έμπαινε στο μικρό αυτό σπήλαιο και καθισμένος εκεί άκουε και παρακολουθούσε, από μια τρύπα που έκανε απ' το πάτωμα του μικρού σπηλαίου μέχρι την οροφή του ναού της εγκλείστρας, την Θείαν λειτουργίαν που ετελείτο κάτω, από τους μαθητές του. Απ' εδώ έπαιρνε και τα τίμια δώρα και μεταλάμβανε, αφού ο Ιερέας έβγαινε σε σκάλα και του τα έδινε από την μικρή αυτή οπή.

Δεν πλατυνόμεθα στην περιγραφή των λοιπών λεπτομερειών περί της συστάσεως της εγκλείστρας και της έξω μονής, όπου έκτισε και τα πάντα ερρύθμισε με σύνεσιν και σοφίαν, ώστε να πρωτότυπη η Μονή του και τότε στις ημέρες του και μετά ταύτα επ' αρκετόν, έως ότου οι δηώσεις των ξένων κατακτητών και οι λεηλασίες την απεμάραναν, πλην όμως δεν την ηφάνησαν. Ένα είδος εσωτερικού κανονισμού σε σύντομο τυπικό περιείχε τον κανόνα της ζωής και διαγωγής των μοναχών μαθητών του. Μετά έγραψε με σύστημα τυπικήν διάταξιν κατά πλάτος με κατηχήσεις και παραινέσεις λεπτομερείς περί της όλης διαγωγής των εκεί εγκαταβιούντων με βάση τα πρότυπα των πατερικών παραδόσεων, των οποίων ήτο άκρος ζηλωτής και υποστηρικτής ένθεος.

Συνεχίζοντας την πατρικήν του πρόνοιαν και κηδεμονίαν ο ανύστακτος βιαστής της βασιλείας των ουρανών, ο οσιώτατός μας πατήρ Νεόφυτος, επεδόθη ακούραστα εις συγγραφήν εκτεταμένου πνευματικού έργου, τόσον για την αγίαν του εγκλείστραν, όσον και για το χριστεπώνυμο πλήρωμα, και οσημέραι πλήθυνε

και αυξανόταν το συγγραφικό έργο του, λόγω της εξαπλώσεως της φήμης του ονόματός του, ως πνευματικού πατρός και ειδικού ερμηνευτού των θείων γραφών και του πνευματικού νόμου. Αυτό ιδιαίτερα είχε σημασία διότι μαστιζόταν η πατρίς του από τις δύσκολες ημέρες των τότε καιρών.

Μετά το 36ον έτος της ηλικίας του, όταν είχε πια χειροτονηθή πρεσβύτερος και ίδρυσε την μονή του, άρχισε ο όσιος Πατέρας μας να γράφη όσα το Άγιον Πνεύμα του απεκάλυπτε. Όμως σε λίγο χρόνο μια δοκιμασία έκανε τον Όσιο να διακόψη για λίγο την συγγραφή. Όταν έγραφε το έργον «Ευσύνοπτοι ερμηνείαι Δεσποτικών εντολών», προς τον αδελφόν του Ιωάννην, Οικονόμον της μονής του Αγίου Χρυσοστόμου, άκουσε ότι μερικοί τον κατηγορούσαν, γιατί έγραφε, λέγοντας• «Πώς ούτος κατετόλμησε γράψαι, του Αποστόλου ειπόντος ότι ει τις υμάς ευαγγελίζεται, παρ' ο ημείς ευαγγελισάμεθα, ανάθεμα έστω»; Επίσης έλεγαν ότι η εκκλησία έχει αρκετούς λόγους και διδαχές που της αρκούν για την διδασκαλίαν των τέκνων της, και γι' αυτό τον λόγο οι πραγματικά σοφοί δεν επιχειρούν, αν και μπορούν, να γράψουν νέα συγγράμματα. Ο άγιος πόνεσε κατάκαρδα για το σκάνδαλο και όντας ταπεινός δεν ήθελε να ξαναγράψη πια τίποτα, για να ειρηνεύσουν και αυτοί που τον κατηγορούσαν.

Απολογήθηκε, ωστόσο, στις κατηγορίες λέγοντες πως οι κατήγοροί του «Μέμφονται εθελοκάκως ποιήματα, α ούτε είδοσαν, ούτε ήκουσαν.... Οι διδάσκαλοι της Εκκλησίας μυρίας συνέγραψαν βίβλους, δογματικές, διδασκαλικάς, πανηγυρικές μεταφράσεις και μελωδικάς, υμνούσας τον Θεόν και τους Αγίους Αυτού, ουκ έγραψαν δε παρ' ο, αλλά καθ' ο οι Απόστολοι παρέδοσαν και εδογμάτισαν, ούτε άλλον Χριστόν, ούτε έτερον ευαγγέλιον, ούτε πίστιν ετέραν εκήρυξαν, αλλά μάλλον ετράνωσαν και εβεβαίωσαν και ερρητόρευσαν όσα δύσληπτα παρά των Αποστόλων ευρέθησαν. Τον αυτόν νουν και αι παρ' εμού συγγραφείσαι βίβλοι περιέχουσι, μηδέν της αληθείας και των ορθών δογμάτων έξω βαδιούσαι». Εξ άλλου, όπως λέει κάπου, αυτά που γράφει, τα γράφει κυρίως για τον εαυτόν του και δεν πιέζει κανένα να πάρη τα δικά του συγγράμματα, ούτε όμως πάλιν εμποδίζει αν κάποιος θέλει να τα μελετήσει και να ωφεληθή, γιατί πολλοί που τα μελέτησαν εθαύμασαν και εδόξασαν τον Θεόν.

Μετά από πολλές πιέσεις και παρακλήσεις του αδελφού του Ιωάννου, τελειώνει το ημιτελές έργο του και δεν δέχεται πλέον να γράψη τίποτα.

Η Πανάγαθος όμως Πρόνοια του Θεού δεν ήθελε να κλείση το θεόπνευστο αυτό στόμα, γι' αυτό και επεμβαίνει και δίδει θάρρος στον όσιο και τον πληροφορεί πως αυτό είναι το θέλημα Του Θεού, και να προχωρήση υπακούοντας στις μυστικές ένδοθεν κελεύσεις του Αγίου Πνεύματος. Έτσι σε λίγο καιρό φθάνει στην Εγκλείστρα ο Προσμονάριος Ιερέας του ναού του Αγίου Διομήδους, επισκόπου

Λευκωσίας, και παρακαλεί θερμά τον όσιο να γράψη ένα εγκωμιαστικό λόγο στον Άγιον Διομήδη. Ο όσιος ήδη είχε αποφασίσει να μη ξαναγράψη, γι' αυτό και αρνείται επίμονα, παρ' όλο που ο Ιερέας παρέμεινε επί ένα ολόκληρο ημερονύκτιο στην εξωτέρα Πύλη, μετά από τόση οδοιπορία, παρακαλώντας συνεχώς τον όσιο να συγκαταβή και να γράψη. Τελικά ο όσιος, για να μη λυπήση τον Ιερέα και φοβούμενος μήπως η άρνησή του θεωρηθή καταφρόνησις προς τον Άγιον, συγκαταβαίνει με πολύ δισταγμό και δέχεται να γράψη ό,τι ο Άγιος τον φωτίση.

Και πράγματι. Ο Άγιος επισκέπτεται τον όσιο και ζητά να δεχθή να γράψη τον βίον του. Ιδού πως ο όσιος Πατέρας μας μάς αναφέρει το γεγονός: «Κατά γαρ την ογδόην και εικοστήν του μηνός Οκτωβρίου, είδον εν οράματι της νυκτός ελθόντα προς με μητροπολίτην τινά, γλιχόμενον τάχα εξειπείν μου τον βίον και τας πράξεις αυτού. Εγώ δε αυτόν ευλαβούμενος και παραιτούμενος έλεγον• τις ειμί εγώ, δέσποτα, ίνα συ με πνευματικόν ποιήσεις πατέρα; δέον μάλιστα του μέτρου σου ευρείν άνδρα και αυτού συντυχείν'. Ως δε είδον αυτόν περίλυπον γεγονότα εν τη τοιαύτη μου αποκρίσει, πάλιν εξείπον αυτού• Μή λυπού, δέσποτα, και ιδού εγώ ποιώ το θέλημά σου, καθώς εκέλευσας». Μετά απ' αυτό αμέσως ο άγιος «έξυπνος γενόμενος» θεώρησε το όραμά του συνηθισμένο όνειρο του κοιμωμένου νου. Όταν ξημέρωσε, του ήλθε στον νου πως είχε υποσχεθεί μόλις βρει καιρό να γράψη ένα λόγο στον όσιο Διομήδη και σκέφτηκε πως άραγε να άρχιζε το προοίμιον του λόγου; Τότε αμέσως ήλθε στην γλώσσα του η αρχή του λόγου και θεώρησε καλό να την σημειώση για να μην την ξεχάση. «Λαβών άλματι χάρτην και κάλαμον την κατά διάνοιαν αρχήν λόγου διαγράψαι και παύσαι βουλόμενος, γέγονε τουναντίον και ευρέθη ο του λόγου ειρμός τρέχων ακατασχέτως, ώστε το ήμισυ του λόγου σχεδιασθήναι». Τότε λοιπόν ανεκάλυψε πως κατ' αυτήν την ημέραν είναι και η μνήμη του Αγίου, και πληροφορήθηκε έτσι ότι το νυκτερινό όραμα δήλωνε την επιθυμίαν του Αγίου για την συγγραφήν του βίου του.



Αυτό το γεγονός μαζί με την ένδοθεν πιέζουσαν χάριν του Αγίου Πνεύματος έκαναν τον όσιον να υποκύψη και να ξαναρχίση την συγγραφή.

Έντονη είναι η φροντίδα και η αγωνία του Θεοφόρου Πατρός για την διαφύλαξη του ορθοδόξου ήθους και δόγματος και δεν διστάζει να ομιλήση, να ελέγξη και να επιτιμήση, προκειμένου να διαφυλάξη και να διατρανώση παντού την αλήθειαν της Αγίας μας Εκκλησίας.

Την εποχή αυτή έριδα ταράζει την έκκλησίαν γενικά και ιδιαίτερα την εκκλησίαν της Πάφου. Ο επίσκοπος Πάφου Βάκχος, τάσσεται υπέρ της γνώμης του φθαρτού των δώρων εν τη Θεία Ευχαριστία. Η γνώμη αυτή διατυπώθηκε στην Κων/πολιν υπό του Μιχαήλ Γλυκά και προκάλεσε μεγάλες διαμάχες και συζητήσεις.

Ο Έγκλειστος μανθάνει για την «νεοφανή» αυτή «διχόνοια» και συγγράφει ένα αναιρετικό λόγο, που υποστηρίζει με επιχειρήματα και θαυμαστά γεγονότα που ήξερε το άφθαρτον των θείων δώρων εν τη Θεία Ευχαριστία. Σαν σφραγίδα εγκυρότητος των λόγων του λέγει:

«Τίς αν τολμήσειε φάναι φθαρτά τα θεία δώρα, μέχρις αν εις το στόμα εισέλθωσι του μεταλαβόντος αυτά; Όντως τούτο εστί διανοίας επίπλασμα κακοδαίμονος. Ταύτα δε ου κατά τεχνολογίαν, αμαθής γαρ και ιδιώτης εγώ, αλλ' εξ ων η Παναγίου Πνεύματος απεκάλυψε χάρις, θαρρών γεγράφηκα προς την προκειμένην υπόθεσιν». Αξιοσημείωτον είναι το γεγονός ότι ο Άγιος πειθαρχώντας στις εντολές και πληροφορίες του Αγίου Πνεύματος δεν διστάζει να διατυπώση γνώμην αντίθετην από την γνώμην του επισκόπου, που υπήγετο η μονή του.

Στην ορθοδοξία, δόγμα και ήθος συμβαδίζουν. Ορθοδοξία συνεπάγεται ορθοπραξίαν. Ο όσιος αισθάνεται επιφορτισμένος με ευθύνην ενώπιον του Θεού και των ανθρώπων και εξουσιοδοτημένος κατ' ευθείαν εκ του Αγίου Πνεύματος να ελέγχη και να επαναφέρει στον ορθόν δρόμο τους ατακτούντας και μη υπακούοντας στις εντολές του Θεού και στους νόμους της Εκκλησίας Του. Διεπίστωσε, λοιπόν, πως οι κάτοικοι της νήσου, και της Πάφου φυσικά, κατά τις πρώτες μέρες της Αγίας και μεγάλης Τεσσαρακοστής, πράγμα που δυστυχώς γίνεται και σήμερα σ' όλην την νήσο, βγαίνουν από τα σπίτια τους στην εξοχή και εκεί κάνουν συμπόσια και διασκεδάζουν. Είναι δε γνωστόν πως οι ημέρες αυτές είναι μέρες μετανοίας, πένθους και αυστηράς νηστείας. Την εποχή αυτή ο θρόνος της Πάφου ήτο εν χηρεία. Μη δυνάμενος να ανεχθή την αμαρτίαν αυτήν και αγαπώντας το ποίμνιο της Εκκλησίας γράφει μία εγκύκλιο επιστολή «Προς τους ατακτούντας και λύοντας τα της νηστείας προοίμια». Ελέγχει δριμύτατα τους κληρικούς της Μητροπόλεως για την αδιαφορίαν τους και την σιωπή τους

μπροστά στην παρανομία αυτή και θέτει αυστηρά επιτίμια στους ατάκτους, επικυρώνοντας την πράξιν του, όπως πάντοτε, με την αναφοράν του στην δοθείσαν αυτώ εξουσίαν υπό του Αγίου Πνεύματος. «Ημείς δε την αυτών μύτην τζακίζοντες κελεύομεν, διά της δοθείσης ημών παρά του Θείου Πνεύματος εξουσίας, ούτως: Ει τις απ' άρτι κατατολήσει της τοιαύτης αθέσμου εργασίας την πράξιν και ατιμάζειν επιχειρήσει τους θεσμούς της καθαρής και αμώμου νηστείας, από πάσης εκκλησίας Θεού έστω αφωρισμένος και επταετίαν όλην έξω παντός Ιερού ναού, προσκλαίων και εξομολογούμενος την τοιαύτην αυτού παρανομίαν». Αναγνωρίζοντας δε την θέση του στην εκκλησιαστικήν Ιεραρχίαν δεν παραλείπει να συμπληρώση ότι «ούτω γεγράφηκα έτι χηρευούσης της Εκκλησίας. Ευπορούσης δε επισκόπου ο ημέτερος αφορισμός έστω λελυμένος».

Η Χάρις ομιλούσε καθαρά μέσα του και ο Άγιος είχε πλήρη επίγνωση της θεϊκής αυτής δωρεάς. Έλαβεν εν αισθήσει τον Παράκλητον εν τη καρδιά του, που τον φώτιζε και άνοιγε το στόμα του για την διήγηση των μεγαλείων του Θεού. «Παν το γεγεννημένον εκ της σαρκός σαρξ έστι, το δε γεγεννημένον εκ του Πνεύματος Πνεύμα έστι. Διό καγώ, ως εκ τούτου γεγεννημένος και τούτου μετέχων, περί τούτου βραχέα φιλοσοφήσαι φόβω και πόθω ελήλυθα. Διά τούτου γεγέννημαι άνωθεν και υιοθεσίας ηξιωμα και διά τούτου πάλιν εξίλασμαι τοις παραπτώμασιν• πέπεισμαι δε και πιστεύω καθαίρεσθαι προς Αυτού περί τούτου λαλών και φωτίζεσθαι».

Γι' αυτό και δεν διστάζει ο όσιος, προκειμένου να συγκατέβη στον ένδοθεν λογισμόν, να γράψη λόγον στην εξαήμερον, να ζητήσει από τον Θεόν να του σταλή η ίδια χάρις, «μεθ' ης και ο μέγας εκείνος ελάλει Μωσής».

Πηγή: Γέροντος Ιωσήφ, «Άγιος Νεόφυτος ο Έγκλειστος», Έκδοσις Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος 1998.

<http://bit.ly/1aHpW8M>